

Nyhedsbrev

Frivilliggruppen ved Museum Silkeborg Hovedgården

Nyhedsbrev nr 28

(Nyhedsbrevet er til e-læsning, - dårlig billedkvalitet ved print)

Oktober 2016

Koordinator møde den 25. maj 2016

Erik Vinther Andersen var mødeleder og referent i Grete Juhlers fravær. Afbud fra Grete, Ole Skærbæk, Lissa Skov Hansen og Jørn Froberg. Til stede: Verner Rønnow (ITgrp.), Holger Rudbeck og Tomas Joschika (Praktisk grp.), Ingelise Nielsen (Formidlingsgrp.), Karen Buhl (Gartnergrp.), Erik (Fotogrp.) samt direktør Ole Nielsen.

Nyt fra Museet/Ole Nielsen

Travlhed var den generelle overskrift for Museet:

1. Udgravninger i Balleområdet som flg. af udstykninger. Bl.a. fund af vikingegrave.
2. Indretning af ny magasinbygning i forbindelse med opsigelse af lejemål for gammel, uegnet bygning i Thorning-området. Rydning af den gamle bygning er færdig. Genstandene er pt. i frysecontainere med henblik på at standse eventuelle igangværende insektangreb (især møl).
3. Ændringer i jernalderudstillingen:
 - a) Installering af kraftigere lys i montere.
 - b) Skiltning med større skifter og med højere placering.
 - c) Generelt skiltes fremover på dansk og engelsk.
 - d) Enkelte nye genstande placeres i udstillingen.

e) Ud for østvæggen mellem indgangene til Tollundmanden, placeres et digitalt arbejdsbord, ("touch-bord"), hvor forskellige aspekter vedr. Tollundmanden kan undersøges af museumsgæsterne. Undersøgelserne projekteres desuden op på østvæggen, så andre gæster kan følge med i processen. Desuden opsættes digital skærm, hvor andre aspekter af Tollundmanden belyses.

Interaktiv skærm. Foto: Jørn Froberg (NB ikke på billedet)

f) Tollundmandens rum lades urørt, dog med forbedret belysning, som allerede er gennemført.

g) Udstillingen åbner d. 18. juni.

(Senere på mødet besøgtede vi det igangværende arbejde, der gennemføres således, at der fortsat er adgang til Tollundmanden).

4.

Ny folder for efterårsprogrammet samlet for alle tre afdelinger og på to sprog udkommer 22. juni. Ole ønskede hjælp til distributionen.

5.

Revival af praktisk gruppe i samarbejde med Thomas Noe. Behov for hjælp i forbindelse med indretning af det nye magasin.

6.

Musikevent på museet 4/6 i forbindelse med Blæsernes Dag. Kl 11.30, 13.00 og 15.30. 15.30 opføres Tjajkovskijs 1812-overture med hidtil uset stor besætning.

IT-gruppen/Verner

1.

Keld Dalsgaard havde leveret 4 artikler om arbejderliv i Silkeborg, der kan læses på museets hjemmeside.

2.

Nogle gange kludder i opsætning af billeder på hjemmeside, når formatet afviger fra 3:2. Billedstørrelsen skal gerne være 1320x880 pixels, ellers ændrer Verner det opsætningen.

Praktisk gruppe/Holger

1.

Limning af løse gulvklodser foretaget forskellige steder.

2.

Gruppen havde for at koordinere arbejdet oprettet et Google-regneark, som gruppens medlemmer uafhængigt af hinanden kan tilgå og skrive sig ind i. Dette kunne muligvis være en ide for andre grupper.

Hvis I ønsker det, kan I så få adgang til at både se og redigere – det smarte efter er, at alle der er koblet op på linket kan gå ind og skrive en ny opgave ind, eller skrive sig på som deltager i en opgave – og klikke DEL - så ser alle de andre det næste gang de klikker sig ind.

Og hvis man lægger linket ud på sit skrivebord i et ikon, er det altid ved hånden.

3.

Diskussion om det evt. var muligt at slibe gulvklodserne. Ville i givet fald kunne støve en del. Ingen konklusion.

4.

Diskussion af muligheden af at fjerne blade i tagrenderne. Kræver evt. leje af special-lift. Konkl: Bør overlades til Thomas Noe som også tidligere.

Formidlingsgruppen/Ingelise

1.

Historiske vandreture

I efteråret gennemføres kun to ture pga. arrangementet i forbindelse med motorvejåbningen d. 11/9.

- a) 10/4: Tur til Himmelbjerget ved Preben Strange og Viggo Bøgedal
- b) 8/5: Øster Bording-tur ved Ingelise Nielsen og Vagn Lihn Christensen
- c) 29/5: Grathe Hede ved Ingelise Nielsen og Ole Nielsen
- d) 8/10: Arkæologisk tur til Hårup ved et medl. af formidlingsgruppen samt Peter Mohr Christensen
- e) 30/10 Byvandring i Silkeborg med fokus på skoler og skolefolk ved Keld Dalsgaard Larsen.

2.
Årets frivilligudflugt går til Jelling den. 29/9 med afg. fra Hovedgården kl. 9.

– Der vil ikke komme til at mangle fortæring. Indbydelse og program følger efter sommerferien.

I den forbindelse oplyste referenten at Museumsforeningens bestyrelse havde besluttet at genoptage den gamle tradition for årlige busudflugter for Foreningens medlemmer. Bestyrelsen nedsatte derfor en planlægningsgruppe (Martin Jacobsen, Lissa Skov Hansen og Erik), der for omkring en måned siden besluttede sig for Jelling som udflugtsmål fastsat til 17. september. Ved den lejlighed var man opmærksom på ikke at støde sammen med Formidlingsgruppens planlagte datoer, hvor planlægningsgruppen kontaktede Ingelise Nielsen herom. I gruppen man var dog ikke opmærksomme på et muligt sammenfald af udflugtsmål.

[TILFØJELSE: På grund af det uheldige sammenfald af udflugtsmål på nærmest samme tidspunkt har arbejdsgruppen efter flere overvejelser besluttet at udskyde en medlemsudflugt til efteråret. – Samt med et andet udflugtsmål end det oprindeligt planlagte. / Erik]

3.

Kaffeselskaberne i Arbejderboligen arrangeres fremover af formidlingsgruppen. Et godt sted at prøve kræfter for nye medlemmer af Formidlingsgruppen. Pris 50 kr. Der inviteres til et planlægningsmøde snarest belejligt. Der er planlagt kaffeselskaber 14/8, 28/8, 18/9 og 25/9.

Gartnergruppen/Karen

1

Det hele så pænt og nydeligt ud. Gruppens medlemmer kom og arbejdede på egen hånd når det passede. Der var ingen fælles planlægning. Desuden ros til kommunen, der synes at have været mere indover end tidligere.

Man så gerne nye og friske kræfter som medlemmer af gruppen

Ole nævnte muligheden for en nyttehave. Karen efterlyste gamle haveplaner eller foto fra haven. Måske kunne Karen Boe oplyse om tidligere haveanlæg ved museet.

Hovedgården på gammelt postkort. Ukendt årstal.

Fotogruppen/Erik

Erik orienterede om gruppens praksis, men ellers intet egentligt nyt. Ole Nielsen forklarede, hvorledes optagelserne blev arkiveret.

Distributionsgruppen/ Ole Skjærbæk

Ole oplyste i en mail at gruppen var i gang med "at dele info-foldere om museerne i kommunen ud til campingpladser, hoteller og andre steder hvor turister kan tænkes at komme forbi"

Ideer til kommende frivilligmøder

Ingelise foreslog at næste møde blev lagt på Papirmuseet

Ingelise foreslog, at man i kølvandet på 1864 lavede en frivilligaften, hvor vi så filmen

"Tine" [på grundlag af Herman Bangs roman af samme navn] og samtidig inviterede Preben Strange til at kommentere filmen.

Lissi og Grete organiserer miniguide-møde

Næste koordinatormøde

24/8 kl. 16.00

S. e. et o. Erik, referent

(Enkelte redaktionelle ændringer foretaget i referatet af redaktør)

Koordinatormøde den 24. august

Nyt fra museet/Ole Nielsen

Gæsterne har taget vældig godt imod den nye jernalderudstilling. Der har været 150 flere besøgende i forhold til sommerperioden sidste år.

Magasinet bliver fantastisk, og der er i hvert fald et godt og brugbart magasin 15 år frem. Der arbejdes hårdt – både af frivillige og ansatte på at få magasinet klar til brug. Især gulvet er svært at rense af.

Lodsejeren, der ejer jorden ved Grathe Hede er interesseret i at sælge jorden, og museet forsøger at "smede mens jernet er varmt". Så der bliver søgt penge til købet. Heldigvis er alle interesseret i en god løsning. Man vil gerne lave en vej direkte ind til stedet, så man ikke behøver at køre ind gennem lodsejerens gård. Tilladelsen til at køre igennem gården blev givet sidst i 1800 tallet.

Museet var ude at grave på stedet den 23. august og fik konstateret, at der var grave derude, og fandt et velbevaret lig i en af grave.

Næste udstilling er Face.

Arkæologerne har travlt, for der graves i de nye udstykninger i Balleområdet. Der bliver fundet rigtig meget under udgravningerne.

Udgravningsområde Balle

I forbindelse med Motorvejsåbningen holder Museet Åbent Hus med gratis rundvisninger. Lørdag den 10. september er Karen med ude ved Motorvejen. "Indiana Jones" går rundt og spørger, om man ikke skal høre om Motorvejsprojektet. Det bliver spændende at være med.

Kaffeselskaberne 2016/Ingelise Nielsen

Ingelise startede punktet med at dele lækker kage rundt. Det skulle minde os om, at vi skal udbrede det gode budskab om kaffeselskaberne, hvor vi færdes.

Der er planlagt kaffeselskaber søndag den 14. aug, 28. aug, 18. sept og 25. sept kl. 14.30 – 16.00. og formidlingsgruppen fortæller om papirarbejdernes livsvilkår i Silkeborg.

Der serveres kaffe og tidstypisk bagværk i det hyggelige arbejderhjem fra 1910 i museet arbejderbolig fra 1770.

En stor del af kaffeselskabets tid bruges til den vigtige dialog, hvor gæsterne fortæller egne minder. For en del af gæsterne er det dagens vigtigste punkt, at de kan fortælle til interesserede om deres egen historie. Det er meget hyggeligt for vi frivillige og for gæsterne især.

Hele eftermiddagen koster kun 50 kr. pr. person, og man får meget for pengene: viden, hygge, dejligt kaffebord og muligheden for at være i fokus med sin historie. Her glemmes tidens stress og jag. Arrangementerne er en god omtale af museet!

Det har været en meget positiv oplevelse at arrangere disse kaffeselskaber. Der har været velvilje og positiv energi overalt.

Frivilligudflugten 2016/Ingelise Nielsen

Torsdag den 29. september går årets frivilligtur til Jelling med fokus på gravhøje, runesten, kirken og Kongernes Jelling. Samme koncept som tidligere år. Turen er næsten færdig planlagt og program sendes ud snarest.

Koordinatorerne fortæller om de enkelte gruppers arbejde siden sidst/alle

Den praktiske gruppe/Holger Rudbek

Siden sidst er den praktiske gruppe igen på banen. Samarbejdet og kommunikationen med museet og den praktiske gruppe går rigtig godt. Holger har udarbejdet et skema, som ligger på internettet, hvor både museet og gruppen kan skrive fremtidige arbejdsopgaver ind og hvem, der vil/kan lave opgaverne. Det fungerer rigtig godt. Stor tak til alle involverede.

Der er allerede blevet lavet rigtig meget: sat stole op og ned, klodsgulvene repareret, lavet 5 telte til Jernaldermarkedet. Holger Rudbek udarbejdede konstruktionen, dugene indkøbt i Tyskland, og teltene har allerede været lånt ud til Herning.

Stor ros til både museet og frivilliggruppen for at få gruppen på banen igen.

Jernaldermarked m. telte. Foto: Erik Vinther Andersen

Fotogruppen/Erik Vinther Andersen

Der er ikke noget nyt siden sidst.

Lissa har nu rundet 3000 scanninger. Meget flot arbejde, som foregår hjemme.

Gruppen fungerer fint. Erik var i Thorning forleden dag. Freddy fotograferer i Thorning.

Formidlingsgruppen/Ingelise Nielsen

Historiske vandreture

I foråret gennemførte vi

En Himmelbjergtur med Preben Strange

En meget lokal tur til Østerbording med Vagn Lihn Kristensen og Ingelise Nielsen.

En tur til Grathe med kirkehistorie og seneste nyt om udgravningerne med Ingelise Nielsen og Ole Nielsen.

I efteråret laver vi kun 2 ture pga af de mange aktiviteter i hele Silkeborg omkring åbningen af Motorvejen (lige på det tidspunkt, plejer vi at lave første vandretur efterår)

Lørdag den 8. oktober kl. 14.00 laver vi en tur til Hårup med fokus på motorvejsudgravningen, og hvad denne bragte til overfladen/Peter Mohr Christensen. Mødested ved samkørselspladsen ved udfletningen ved Borgdalsvej.

Søndag den 30. oktober kl. 14.00 laver vi en bytur rundt til Silkeborgs skoler med Keld Dalsgaard Larsen. Emnet er byens skoler og skolefolk gennem tiderne. Mødested: Skoletorvet.

ITgruppen/Verner Rønnow

Hjemmeside programmet er opdateret så hjemmesiden nu vises korrekt på alle medier".

Verner har på nettet søgt efter relevante billeder til hjemmesiden. Der findes ikke meget ud over logoet. Verner får adgang til serveren med billeder. Verner aftaler med Ole.

Jul til julgruppen/Lissa

Intet nyt. Lissa gør opmærksom på 3 tv-programmer om Jernaldermarkedet.

Infogruppen/Jørn Froberg

Efter frivilligudflugten, når referatet er lavet vil det næste nyhedsbrev udkomme.

Det nye magasin kunne omtales

Ole evt. skrive om den nye jernalderudstilling

Grete laver et interview med Nina.

Gartnergruppen/Karen Buhl

Alle i gruppen gør et godt stykke arbejde. Der kunne godt bruges flere medlemmer i gruppen.

Miniguidegruppen/Grete

Miniguidegruppen har fungeret rigtig godt. Stor ros til alle. Specielt har det været dejligt at opleve, at så mange har hjulpet til med at

bytte vagter og med at tage en ekstra vagt, når det har været nødvendigt. Miniguiderne har fået mange gode tilkendegivelser om den nye jernalderudstilling, og disse er meget værdifulde for museet.

Detektorgruppen/Jørn Froberg

Detektorgruppen har ikke været særlig aktiv. Erik Olesen og Jørn har været ude med detektoren.

Karen Rysgaard har formidlet kontakt til detektorforeningen og museets detektorgruppe. Det kan på sigt skabe større aktivitet for gruppen.

Ideer til Kommende frivilligmøder/Grete

Grete kontakter John Kauslund og håber han vil fortælle om sine erindringer, da han var med sine forældre ude at grave tørv, da Tollundmanden blev fundet.

Eventuelt, herunder fastsættelse af flere kommende mødedatoer

Næste koordinatormøde holdes i forbindelse med frivilligmiddagen. Ole melder en dato ud snarest muligt.

Referent: Grete Juhler

Fine gæster dukker op under koordinatormødet

Foto: Jørn Froberg

Under koordinatormødet kom pludseligt besøg af OL-vinderen Jacob Fuglsang, Lars Bak, borgmesteren m. fl., der blev vist rundt på museet af Ole Nielsen.

Gæsterne og museets jernalderafdeling

I månederne inden sommerperioden fik jernalderafdelingen en tiltrængt ansigtsløftning. Den største nyskabelse er installeringen af en digital platform, hvor publikum, på dansk og engelsk, kan få supplerende oplysninger om Tollundmanden og hans samtid. Der er desuden informationer om andre mosefund, metoder til aldersbestemmelser m.m.

Nogle af monterne er flyttet og reetableret med bedre belysning. Genstandene er anbragt i større højde og forsynet med tydelige

tekster på både dansk og engelsk. De resterende montrér skal senere reetableres på lignende vis.

Selvom Tollundmanden selvfølgelig stadigvæk er hovedattraktionen, er det tydeligt, at publikum har taget godt imod den nyindrettede afdeling. Den er blevet mere indbydende, og gæsterne opholder sig i længere tid i området. De udenlandske besøgende er begejstrede for de mange oplysende tekster på engelsk.

O. Østergaard, miniguide

Den digitale platform

Foto: Jørn Froberg

Historisk tur om mindesmærker og souvenirs på Himmelbjerget.

I det dejlige forårsvejr den 10. april mødte 60 glade mennesker op på parkeringspladsen ved Himmelbjerget for at høre Preben Strange og Viggo Bøgedal fortælle om de forskellige mindesmærker, der knytter sig

til Himmelbjergets historie og om souvenirs-industrien og kioskerne.

Ved Blichers sten fra 1882 blev der fortalt om de besværligheder, der opstod da Blicher holdt sine berømte møder på bjerget, og om hvordan kong Christian den 8. måtte

købe Himmelknolden for 1000 rigsdaler. Den lokale digter Chresten Sørensen Thomaskjær i Virklund var senere initiativtager til at få rejst en sten for Blicher. Han blev også formand for den komité, der indsamlede pengene.

Viggo Bøgedal kunne fortælle, at under 2. verdenskrig var tyskerne indkvarterede på hotellet, og her morede de sig med at skyde til måls efter den hedelærke, der pryder toppen af stenen. De fik også ram på fuglen og den ene vinge røg af. Bøgedals morfar, der havde Ørne kiosken, skar en ny vinge i træ og satte den på fuglen.

Kvindeegen blev indviet den 5.6.1915. Man valgte en eg, der voksede der i forvejen og heggede den ind, hvorefter Jutta Bojsen Møller kunne indvi den som kvindeeg i anledning af, at kvinderne blev skænket almindelig valgret. Den tilhørende sten med dronningerne Thyra, Dagmar og Magrethe blev som symbol på den danske kvinde indviet 6 år senere. Viggo fortalte, hvordan hans bror Åge var blevet anbragt på bænken ved egen med en udskåret ugle i favnen, da Christian d. X. passerede forbi. Kongen blev så interesseret, at han købte uglen for 50 kr.

Viggos morfar roede i starten turisterne over Juelsø fra Laven station, og ved ankomsten fandt han så nogle stokke, så de kunne trave op ad slangestien til bjergets top. Sådan opstod industrien og det udviklede sig til, at hele familien om vinteren sad og fabrikerede stokke og andre souvenirs. Disse varer blev så solgt i Ørne kiosken om sommeren, ligesom der også blev fabrikeret ting til så fjerne steder som Fanø.

Ved talerstolen kunne Viggo fortælle hvordan statsminister Knud Kristensen i 1947 var taler ved Grundlovsmødet, Efter talen stod drengene i kø for at få hans au-

tograf, men da det var Viggos tur puttede statsministeren sin fyldepen i lommen og sagde: "Så nu lukker A butikken!". Talerstolen er i øvrigt forsynet med indskårne navne på samtlige talere fra de årlige grundlovsforsamlinger.

Historien omkring statuerne for Vilhelm Beck, stifteren af Indre Mission, Tcherning, talsmand for Bondevennerne, og Leopold Budder, stifteren af Himmelbjerggården blev gennemgået.

Viggo Bøgedal og Preben Strange. Foto: Strange

Turen sluttede ved Himmelbjergtårnet, hvor tårnets historie blev gennemgået. Viggo Bøgedal fortalte om de steder, vi kunne se fra stedet, ligesom han opstillede prøver på stokke og souvenirs. Der var en meget flot udskåren nøddeknækker forestillende socialdemokraten Borbjerg med det store skæg, kukfløjter, indstillelige kalendere, papirknive m.v. Alle ting, der var lavet af hans morfar på gården nede i Bøgedal.

Preben Strange

Historisk vandretur i Øster Bording

Formidlingsgruppens historiske vandretur til Østerbording søndag, 8. maj 2016 i godt vejr trak 23 deltagere, heraf en del (ældre) lokale beboere og tidligere beboere. Hold da op, hvor var disse lokale vidende om deres egn. Ikke alene kunne de selvfølgelig selv huske langt tilbage, men de kunne også huske, hvad deres forældre og bedsteforældre havde bedrevet. Respekt for den store samhørighed med deres hjemstavn på godt og ondt. Alle kendte alt til alle i adskillige generationer, så det blev en meget lokal og meget hyggelig eftermiddag, som man kan se på billederne. Os, der ikke var fra egnen, men dog i 15 år havde danset folkedans i Forsamlingshuset måtte virkelig kridte skoene for at følge med i de lokale fortællinger.

Turen er lavet af Ingelise Nielsen og Vagn Lihn Kristensen, og der er så meget materiale og så mange historier om Østerbording og omegn, at vi besluttede at afdække området i 3-4 historiske vandreture fra nu og et par år frem, for så kunne vi gå i dybden med særligt interessante områder.

Ingelise Nielsen fortalte først om Forsamlingshuset og skolen, Hilda Andersen fortalte om Hylkjærdal, Jørgen Kjems fortalte om den grundvigianske tro i Balle sogn og Vagn Lihn Kristensen fortalte om Tyskerfolden. Vi fik selvfølgelig også tid til en kaffepause.
(Ingelise)

Forsamlingshuset

Østerbording Forsamlingshus fra 1905 var en kulturel højborg med årets fester, dilettant, gymnastik og danseskole. Brugsen holdt sine generalforsamlinger, og der var foredrag, for eks. med globetrotter Jørgen Bitch, der viste film fra fjerne lande. Det var et tilløbsstykke, for der skete jo ikke så meget i hverdagen.

Foregangsmand for aktiviteterne var lærer Laursen.

Østerbording Ungdomsforening fra 1907 sørgede for en god sædelig kristen omgang (ej alkohol) med foredrag, lege, boldspil,

gymnastik og udflugter, bl.a. til Himmelbjerg.

I mange år var der ugentlig folkedans med Silkeborg/Lysbro Folkedanserforening samt legestuer, Himmelbjergstævner, Landsstævner og sommerudflugter. Ca 1909 lavede lærer Torpe en folkebogsamling med 19 bøger: Egnens første bibliotek.

Bygningen over for Forsamlingshuset var Østerbording Skole 1905-1964, Kæmnerkontor 1964-1976, Privat beboelse fra 1976 og frem.

Skolen startede med vikar NP Larsen, og fik fast lærer Torpe 1906-1940. Der var 29 elever. Gymnastik holdtes i Forsamlingshuset,

og der var udflugt til Himmelbjerget. Derefter lærer Tage Glud Laursen 1940-1964. Han blev ansat på en anbefaling fra 1939 af pastor Kaj Munk. TG Laursen var meget moderne, dygtig og idérig. Skaffede fotos, plancher og en hugorm i sprit. Det var en sensation. Han var ivrig med sang og spillede til på violin.

Man skulle spare, og eleverne skulle hjælpe til. Der var 3 hold i bette klasse (3 timer eftermiddag) og 4 hold i stur klasse (3 timer formiddag)

Øster Bording skole 1905-1964

Foto lånt Lokalhistorisk Arkiv Silkeborg

Hylkjærdal

Vi besøgte gården Hylkjærdal, Kragelundvej 3 hos Hilda og Tage Henning Andersen som siden 1965 har ejet gården. De havde stillet deres gård og have til fri benyttelse, hvor vi på terrassen nød vores medbragte kaffe.

Hylkjærdal

Foto lånt Lokalhistorisk Arkiv Silkeborg

Hylkjærdal, Overgård blev i 1880 købt af højskoleforstander Rasmus Geltzer. Sælgeren var enke Karen Kirstine Nielsen. Ejendommen blev købt med bygninger, sæd, avl og afgrøder. Der er ingen besætning nævnt. Rasmus Jørgen Andreasen Geltzer (født i Vonsil i 1831, død 1902 Hylkjærdal) var den første højskoleforstander på Sinding højskole. Rasmus Geltzer havde været elev hos Kristen Kold i Dalby, Jelling seminarium 1860-1862, og var stærk Grundtvig præget.

Rasmus Geltzer blev i 1863 gift med Christine Schødt (født i Silkeborg 1831 og død 1907 i Silkeborg). Ægteparret havde fire børn, tre piger og en søn, som alle i voksenlivet var beskæftiget inden for lærerstanden og kirken.

Sønnen Nikolaj Frederik Severin Geltzer døde 20 år gammel i 1892 til stor sorg for Rasmus Geltzer der stod sin eneste søn meget nær.

En af døtrene var Sophie Geltzer (født 1864 Ljørring skole, Aulum sogn og død i Silkeborg 1934), var lærerinde i Balle 1890-1893. Sophie blev gift 1898 i Sinding Kirke med lærer Jens Henrik Ludvig Jensen, som var lærer 1897-

1935 ved Vinthers seminarium i Silkeborg. Sophie var i 1918 formand for Dansk Kvindesamfund i Silkeborg. (se Sofie Geltzer Jensen: "Levende erindringer". på Silkeborg Arkiv)

Rasmus Geltzer oprettede i 1873 sammen med gårdejer Niels Jensen Overgaard en privat Grundtvig skole som blev holdt i Balle Overgaard, Kragelundvej 15, Overgård.

Skolen fungerede 1874-1881. Det må stærkt formodes at Rasmus Geltzer også har undervist i privatskolen. Undervisningen foregik i en ombygget fårefold.

I 1890 blev Rasmus Geltzer landstingsmand, hvilket han lagde et stort arbejde i, men han døde allerede i 1902 af et hjerteslag. Rasmus Geltzer blev begravet på Sinding kirkegård, hvor en stor gravsten er rejst til minder om en stor mands arbejde.

På Hylkjær dal i det gamle kampestens stuehus fra 1880 har der sikkert i Rasmus Geltzer's tid været ført store drøftelser både om den Grundtvigske tro i Overgård/Sinding, om privatskolerne og fra Landstinget.

Udflugtsdeltagerne på Hylkjær dal
Foto: Vagn Lihn Kristensen

Den Grundtvigske tro i Balle sogn.

Pensioneret lærer fra Skæggær skolen Jørgen Kjems, fortalte om sin oldefars bror, Hans Kjems (1840-1917), som underviste i den Grundtvigske friskole i Balle Kirkeby 1871-1975

Hans Kjems skriver i sine erindringer:

"Jeg er i Balle Kirkeby som friskolelærer (1872). Her er jeg meget tilfreds. Her er så godt at være! Jeg skal snart ud til nogle Julegilder, hvor det går glædeligt og fornøjeligt til med leg og sang. Her er jeg for første gang til juletræ. Vi går rundt om juletræet med hve-

randre i hænderne og synger nogle salmer og ser på det, så plukker vi af det, og når lysene er udbændte sætter vi træet til side, og så ligger vi til hen ved 11-12 tiden om aftenen, for så at gå hver til sit.

Vi væver vadmæl og går med kurven og synger. "Kom favren ungersvend, og du synes du er vakker, og det samme synes jeg, Å nu har vi Jul igen".

Og vi suser, som vi kalder det, det vil sige går i kjæde efter en sang og danser efter omkvædet. Vi æder os ikke igennem julen, men vi ligger og synger os igennem. Hvad I forstår ved Julegilde er her ikke. Lad mig vide om I (i Sønderjylland) har fået de vederstyggelige Julegilder afskaffet"

Aarskrogen i sogneskellet mellem Sinding og Øster Bording.

Vagn Lihn Kristensen fortalte om slugten i Aarskrogen.

Det var tidligere slet ikke ualmindeligt, at befolkningen skjulte og gravede deres ejendele ned i krigstider, for at fjenden ikke skulle stjæle dem. Dette har man også brugt i Øster Bording, hvor bønderne skjulte byens heste i Aarskrogen.

I de tre Svenskekrige 1625-29, 1643-45 og 1657-60 har man talrige indberetninger om ran og røveri fra befolkningen i Balle sogn.

Således skriver Rasmus Mortensen 1946 i sin bog om Balle Sogn:

"I Hids herred findes meget ilde ruineret og forarmet. Folk har ikke alene en ringe sæd sået og ligeså høstet, men mange er frataget al deres formue, både fæmøn, heste og hoppe, såvel hvad andet de har haft. I herredet er 10 hele og 30 halvgårde samt et boel ganske forarmet, 4 halvgårde er afbrændt".

Ved Nørhedevej, hvor Vester Bordingvej og Nørhedevej mødes, løber en bæk under Nørhedevej. Bækken starter ved en gård på Sinding Hedevej 6 i Kragelund, og løber mod øst i sogneskellet mellem Vester Bording og Sinding.

Der hvor bækken starter fortælles det, at hvis man smider en spand vand mod vest løber vandet ud i Karup å, men vælger man i stedet at smide det mod øst ender vandet i Gudenå.

Fra Sinding Hovvej begynder dalen at dreje mod nord samtidig at skråningerne bliver nok så høje. Mod syd kommer der nu først et stykke skov, hvorefter skråningerne på begge sider af dalen veksler mellem lidt skov og nogle drabelige græsskråninger. Efter et par drej af dalen er det simpelthen umuligt at se fra Nørhedevej ind i dalen, ligeledes er der i dalens østlige ende også umuligt fra Sinding Hovvej at se ind i den dybe dal.

I krigene 1848-1850 og i 1864 var der tyske soldater her på egnen. I krigen 1864 havde bønderne i Øster Bording også gemt deres heste i Aarskrogen, men af en ikke kendt grund blev hestene opdaget og stjålet af de tyske soldater. Hestene blev i dalen drevet mod øst og kom ud på Sinding Hovvej, og videre drevet til Balle Kirkeby. Gården Kærgaard, Balle Bygade 28, havde ved Viborg

Landevej en fold, hvortil hestene blev samlet og ført bort af fjenden. Siden da har stedet haft betegnelsen Tyskerfolden.

Dalen, Aarskrogen er nogenlunde nemt at vandre i, dog er der på visse strækninger, hvor der ikke græsser kvæg, ret højt græs. Overalt ser man den rene natur, kun en enkelt hensat harve og et simpelt træskur, som bestemt ikke pynter i dalen. Hvor der græsser kvæg i den østlige ende af dalen, er den bløde jord optrådt og små vandpytter står med sit blanke vand. Et enkelt sted i den østlige ende af dalen ved gården "Ballevad" er dalen beplantet med bøgetræer på tværs af dalen.

Når man når frem til Sinding Hovvej, hvor banen 1924-1968 krydser vejen, ser man nord for Sinding Hovvej bækken, der slynge sig mod Skægkær i engdragene.

Hvis man vælger at gå en tur igennem dalen, må man være klar over at det er privat grund. Et sagn fortæller, at en hvid hovedløs hest om aftenen i måneskin kan ses galoperende igennem dalen.

Udflugt til Grathe 29. maj 2016

Foto: Freddy Lillebro

Historisk vandretur Grathe

Søndag, 29. maj 2016 var 44 interesserede mødt op til formidlingsgruppens tur til Grathe, hvor vi startede ved Grathe Kirke, en smuk kirke udvendig og indvendig.

Foto: Freddy Lillebo

Ingelise Nielsen fortalte om området, Hauge, Revl, Stenrøgel, Voer, Gråskov og Gråmose, der lå, så der var langt til kirke i Thorning. Beboerne mente også, at præsterne var for indremissionske.

Den nye kirke var ønsket fra 1904, men først færdig 1917 både fordi, det var svært at blive enige om beliggenheden, og fordi det var svært og dyrt at bygge under første verdenskrig. Der var ikke råd til kirketårn, så i 13 år var det en kullet kirke (uden tårn) med klokkestabel højt beliggende på gravhøjen, der ligger meget tæt på kirken.

Det gamle menighedsråd mente, at højen var overskudsjord, men der er flere bronzealderhøje i området, og højen blev fredet i 1937, men er ikke udgravet endnu.

Selv om kirken blev færdigbygget i 1917 er det først ca. 4 år siden, at den blev udnævnt til en rigtig kirke, indtil da var den et kirke-distrikt.

Kirken blev tegnet af arkitekt S.F.Kunell, Århus og bygget for indsamlede midler af det lokale byggefirma Brdr. Thommesen, Levring. Der var dog først samlet nok til tårnet, der kom på i 1930. Kirkens 1. orgel fra

1917 var et harmonium. 1. organist var Cathrine Mortensen, der virkede i 59 år helt til 1976.

Kirken er bygget tæt på ruinen Grathe Kapel, der ligger ca 1/2 km nordpå. Rester derfra ses til 1860'erne. Kvadresten derfra er skænket af gårdejer J Chr. Nielsen, Grågård og indmuret i tårnet i våbenhuset over døren. Murermeister Niels Hvam forfattede og fik indhugget strofen:

I Grathe Kapel i mange år jeg hørte messesangen (katolsk)

I Grathe Kirke nu jeg står og hører klokkeklangen

Hvis nogle af læserne får lyst til at se kirken, åbnes den af graveren, og der er en informativ folder i våbenhuset.

Foto: Freddy Lillebo

Pga manglende p-pladser ved det nedrevne Grathe Kapel gik forsamlingen fra kirken til Grathe-stenen, som i 1892 blev rejst, hvor kapellet lå. Stenen, der står på Grathe Hede ved Grågårde/Store Gråskov er et fredet fortidsminde om, at den danske konge Svend Grathe blev slået ihjel under et blodigt slag i 1157 af sin rival til tronen, Valdemar den Store. Siden blev Grathe Kapel opført på

stedet, nedrevet og altså mindet med Grathe Stenen.

I flere omgange har arkæologer gravet efter kapellet og kirkegården. Museumsdirektør Ole Nielsen fortalte om de seneste udgravninger og fund, som vi også tidligere havde set omtalt i TV. Ole Nielsen fortalte om, hvordan udgravningerne skulle tilpasses, at det var et aktivt landbrug. Så der kunne kun gives meget kort tid til udgravninger og disses maskiner. Men der blev dog fundet afgrænsning til den ene side.

Arbejdet ville blive lettere, hvis det kunne lade sig gøre at købe et større stykke jord til udgravninger og senere dokumentation på stedet, og samtidig en p-plads, så det blev muligt at køre direkte til området.

Det er forskelligt, hvor meget, der gæses ved formidlingsgruppens historiske vandreture,

men denne gang var der flere, der gispede i varmen, da gruppen var kommet tilbage til kirken, hvor bilerne stod.

Herfra kørte vi til en parkeringsplads ved landevejen. Herfra gik det ind ad en afmærket sti til Kong Knaps Dige, hvor kaffen blev drukket, og hvor Ole N. fortalte historien. Enkelte, der ikke havde så gode ben, drak kaffen på parkeringspladsen.

Kong Knaps Dige er en forsvarsvold fra Jernalderen. Diget er i dag 200 m lang, ca. 6 m bredt og 1 m høj, men har tidligere været større. Forsvarsværket har afgrænset stammebesiddelser ved Haller Å, men er mest kendt for at være en del af Grathe Hede, hvor Svend Grathe blev dræbt i 1157. Diget er opkaldt efter Svend Grathe, der også hed Svend Knap. Diget er fredet.

Spændende at være midt i historien. Det var her, det skete.

Ingelise Nielsen

Udflugt for frivilliggruppen d. 29. sept 2016

I år gik frivilligudflugten til Jelling. 51 deltagere drog til Harald Blåtands hjemegn for at dykke ned i vikingetidens historie med Danmarks dåbsattest, Unescos Verdensarv og Kongernes Jelling.

Der var strålende vejr, desværre af regn. Vi fik plads i Jelling Kirke trods stor trængsel af konfirmander og turister. Stedets præst og Grete Juhler fortalte levende om kirkens historie og udsmykning.

Erik Vinter Andersen, som skulle fortælle om højene, stenene og hele området med skibssætning og palisaderne, fik os ind i museets foredragssal pga regnen. Senere besigtigelse udendørs.

Frokosten blev indtaget i museets cafe. Vi fik vikingekølle, som vi absolut skulle have i vikingehøjborgen. Selv om flere ikke kunne tro det, var det grisekød. De små køller var skåret ud af skankerne, og spolebenene var selve køllerne. De smagte virkelig godt. De var enten marineret eller sprængte.

I bussen hjemad fortalte Ove Østergaard en drabelig historie om den pralende Toke og Harald Blåtand.

Rigtig god stemning, mange tak til museet for en lærerig tur.

/Ingelise Nielsen

Jelling kirke

Foto: Jørn Froberg

Jelling kirke, der ligger mellem de store gravhøje, er en del af Jellingmonumenterne på UNESCO's Verdensarvsliste.

Den nuværende kirke er en frådstenskirke fra det 12. århundrede

Før stenkirken har der ligget ikke mindre end 3 trækirker på stedet. Som synligt udtryk for overgangen til sin nye tro, rejste kong Harald Blåtand en stor trækirke i Jelling. Fra den fandt arkæologerne i slutningen af 1970'erne stolpehuller. Kirken og gravkammeret er opført som et samlet hele, så det er sandsynligvis bygget som et gravminde for Gorm den Gamle, der nu igen ligger begravet under kirkens gulv. Kirken var langt større end andre træbygninger fra samme tid.

Denne første kirke brændte. Det samme gjorde de to efterfølgende trækirker.

Den nuværende kirke, der ligger ovenpå de tidligere trækirker, er bygget ca. år 1100, og med tilbageførslen af Gorms jordiske rester i år 2000, er kirken igen en kongegravskirke, som Harald Blåtand ønskede det.

Dele af kirken brændte i 1679, men blev genopført. Senere er der opført et våbenhus

og et klokkespil samt et kapel, der nu er nedrevet.

I maj 2011 fandt man, ved at afrense korgavlen for kalk i et vandret bælte i ca. 2 meters højde, ganske overraskende ud af, at koret er ældre end resten af kirken. Det vil sige, at kirkens nuværende kor førhen har været kirkens skib, og det oprindelige kor er revet ned.

Foto: Jørn Froberg

Da kirken jf. kalkmaleriernes alder som før nævnt må være fra starten af det 12. århundrede, kan det nuværende kor sagtens være en af Jyllands ældste bevarede stenbygninger.

En mulig forklaring på, at man udvidede kirken – og altså rev det oprindelige kor ned kan være, at kirken skiftede fra at være kongsgårdens kirke til at være kirke for hele Jelling.

År 2000 fonden

I 1999 etablerede Folketinget "ÅR 2000 FONDEN" med tidligere formand for folketinget Erling Olsen, som formand. Fonden havde bl. a. til opgave at tilrettelægge en værdig officiel markering af årtusindskiftet. Rammerne for den officielle markering blev Jelling Kirke, hvor fonden donerede en indvendig kunstnerisk udsmykning.

Udsmykningsarbejdet blev gennemført i perioden april – december 2000, og den 3. december 2000 blev kirken igen taget i brug ved årtusindgudstjeneste med deltagelse af Dronning Margrethe, Prins Henrik, Statsminister Poul Nyrup Rasmussen samt en lang

række repræsentanter for det officielle Danmark.

Som kunstner blev valgt Jørn Larsen. Målsætningen for udsmykningen af kirken var, at kirken skulle gennem en total udsmykning som integrerede gulv, ruder, bænke og belysning i en helhedsudsmykning, som signalerede åbnede for ro og højhed.

En række gamle elementer fra kirkerummet skulle indgå i udsmykningen, nemlig døbefonten, lysekronen over døbefonten, skibsmodellen i loftet, krucifikset over døren samt apostelfigurerne på tårnværelsets nordvæg.

Jørn Larsen har ved udsmykningen virkelig udfoldet sig som en rumkunstner, der i stringent form og med respekt for kirken har formået at skabe visuel harmoni i kirkerummet.

Grete Juhler

Kongernes Jelling

Ved et besøg i "Oplevelsescenter Kongernes Jelling" skal man ikke regnes med at se en lang række fund fra vikingetiden. Der er faktisk ikke fundet ret mange genstande i Jelling.

Runestenene er beskyttet mod klima og hærværk
Foto: Jørn Froberg

Fysisk er der nogle få meget store ting at se i udeområdet: gravhøjene, runestenene og kirken- og i udstillingscentrets monterer nogle få, små genstande.

Men med mere eller mindre avanceret IT, lys og lyd er opnået en historieformidling på et niveau, hvor alle kan være med. Formidlingen er opdelt på temaer i rummene i oplevelsescentrets 900 m² udstillingsareal:

"Bålrum", med fortællinger fra vikingetiden.

"Vikingerne verden", hvor publikum med trykknapper tænder lystegninger med forskellige situationer på de mørke vægge.

"Gravkammer" med udstilling af små gravgaver.

Ask Yggdrasil's rødder. Foto: Jørn Froberg

"Mytologi", hvor man i en kulisse af Yggdrasil's rødder kan høre forskellige fortællinger fra den nordiske mytologi.

"Blåtand og kristendommen", der viser udbredelsen af den nye tro.

"Kongerækken", hvor et stort stamtræ på væggen viser slægtsbåndet fra Gorm den Gamle til kongefamilien i dag.

Fra tagterrassen oven på centerbygningen kan man få et overblik over, hvor stort det historiske område i Jellings storhedstid var med de to gravhøje, runestenene, kirken og den enorme skibssætning af sten, alt sammen omkranset af ca 1400 m palisadehegn.

Mellem de to gravhøje ligger kirken. Udsigt fra tagterrassen. En "kikkert" står til venstre i billedet.

Foto: Jørn Froberg

På tagterrassen er opstillet et par "kikkerter", som giver en illusion af at se ud over området og se, hvordan udviklingen har været gennem tiden, idet man på en justeringsknap kan vælge udsigten over området, som den har været i forskellige årstal. Nationalmuseet bruger betegnelsen "oplevelsescenter" og det er – som Ole Nielsen med et glimt i øjet beskrev det under bustu-

ren – et museum opbygget om noget, man ikke har. Der er forskellige meninger om "Oplevelsescenter Kongernes Jelling" som museum.

Foto: Jørn Froberg

Der er utvivlsomt nogen, der synes, der er for meget pop og flimrer. Efter min mening, er det en god måde at give en introduktion til historiske emner. Man får en kortfattet, illustrativ og letfattelig oplysning om samlingen af det danske rige, overgangen fra asatro til kristendom samt vikingetidens konger, -ikke mindst Gorm den Gamle, Thyra og Harald Blåtand.

Et tryk på en knap udløser et blodigt øksehug..

Foto: Jørn Froberg

I forhold til børn og unge, der "ikke gider gammelt ragelse", tror jeg, det lægger en kim til interessen for vore forfædre og historien. Formidlingen af "Vikingerne verden" gav mig associationer til tegneserien og tegnefilmen "Valhalla", der virkelig opnåede succes i alle aldersgrupper. "Kikkerterne" på tagterrassen synes jeg, var en fremragende god idé.

Jørn Froberg

Foto: Jørn Froberg

Harald Blåtands storhed og fald

"Jo mere, vi finder frem til om ham Harald Blåtand, jo større bliver han" udtalte museumsinspektør ved Vesthimmerland Museum Bjarne Henning Nielsen for et par år siden. Og man må give ham ret. Ikke nok lader Harald Blåtand opføre en række større anlæg med militært formål rundt i Danmark, herunder ikke mindst de store ringborge, med det formål at beherske hele det Danmark, han "vandt sig", som han på den store Jelling-sten selv lader riste i runer som en af sine bedrifter.

Men også den kraftfulde udvidelse faderens, Gorm den gamles kongesæde i Jelling demonstrerer hans storhed.

Dette fik museets frivillige lejlighed til at konstatere på årets frivilligudflugt, der denne gang gik til kongesædet i Jelling.

Velkendt er de to høje med Haralds Jellingsten placeret præcist i midten mellem de to høje. Velkendt er også kirken, hvis forgængerkirke - en trækirke, Harald lod opføre mellem højene. Velkendt er også fundet af det tomme gravkammer i Nordhøjen i 1925

hvorfra Gorm den Gamles afsjælede legeme blev overført til kirken ved Haralds overgang til kristendommen, og som siden af arkæologerne blev fundet under kirkegulvet.

Det er imidlertid først i de senere år, at man efter fornyede arkæologiske udgravninger har kunne danne sig et stort set samlet helhedsbillede af Gorms og Haralds anlæg i Jelling.

Anlægget blev tilbage under 2. verdenskrig, hvor det blev underkastet nærmere arkæologiske undersøgelser fortolket som et hedensk vi, altså en form for offerlund eller indhegning hvor man blotede til Guderne. Fortolkningen blev fremført af arkitekten Ejnar Dyggve, der i forbindelse med udgravningerne fandt to rækker tilsyneladende konvergerende kampesten under sydhøjen. Dette pegede i retning af, at stenene oprindeligt måtte have været en del af en V-formet afgrænsning. Ejnar Dyggve mente derfor, at der måtte være tale om resterne af et

hedensk vi, altså en form for offerlund, hvor man blotede til Guderne.

Denne "vi-teori" stod uantastet i mange år indtil den omkring 1960 blev betvivlet af en ny generation af arkæologer. Snarere end et hedensk vi, måtte der være tale om en kæmpemæssig skibssætning anlagt af Gorm den gamle som gravanlæg for dronning Thyra og muligvis med den lille Jelling-sten (Gorms minde over Thyra), som en del af anlægget. Sådanne skibssætnings-anlæg kendes også fra en lang række fundsteder rundt om i Norden - mest kendt herhjemme er Lindholm høje ved Ålborg. Til at markere den sidste rejse til dødsriget har man i nogle tilfælde endog anvendt rigtige skibe. Osebjergskibet, der kan ses i Oslo og Ladby-skibet på Fyn er vel nok de kendteste eksempler på sådanne skibsgravsfund.

Nye udgravninger i begyndelsen af 1960'erne kunne dog ikke bekræfte skibssætnings-fortolkningen. Først efter fornyede udgravninger i begyndelsen af 1990'erne samt efter nye opmålinger af de tidligere fundne stens placering, kunne man konkludere at stenrækkerne var en del af en kæmpemæssig skibssætning med en længde på 360 meter og en bredde på 80 meter.

De seneste undersøgelser lagde sensationelt endnu en brik til puslespillet om Jelling.

Kongsgårdens omfang i al sin imponerende storhed under Harald kender vi nu takket være nye fund, der har afsløret rester af et omfattende palisadeværk. Anlægget viste sig at være afgrænset af et rhombe-formet palisadeværk, hvis øst og vestsider løb parallelt med akse i skibssætningen med længde på 360 m på hver af de fire sider. Anlæggets diagonaler skærer anlægget centrum i nordhøjen. Herved fremstår der 4 "pythagoræiske" retvinklede trekanter, der må have ligget til grund for konstruktionen af anlægget.

Harald viste sig altså virkelig at blive større og større jo mere, der blev gravet.

Hvordan gik det så Harald? Ja - Saxo fortæller, at folket gjorde oprør mod Harald, da det blevtvangsudskrevet til at arbejde for ham. Oven i købet sluttede hans søn Sven (Tveskæg) sig til oprørerne. Men Haralds egentlige banemand blev en af hans egne folk fra hirden, pralhalsen Toke, som Harald havde udfordret: "Men da Harald, stolende på den fredelige stemning, vovede sig ind i tykningen af skoven og havde en vis forretning, fik han, til tak for sidst en pil af Toke."

Saxos fortælling om Toke og Harald berettede Ove Østergaard for os i bussen på vej hjem fra Jelling.

Erik Vinther Andersen

Holger Rudbeck ny koordinator

”Praktisk gruppe” har fået ny koordinator Holger Rudbeck.

Foto: Jørn Froberg

Holger har tidligere været frivillig på Papirmuseet. Efter en rygoperation har han imidlertid måttet sige fra som frivillig dér, da opgaverne, fx øsning ved papirfremstilling er for hård belastning for ryggen. Holger taler varmt om Papirmuseet, som han synes er et fantastisk lille museum, hvor det er obligatorisk, at publikum får en guidet tur som en del af entréen. Og så er det et børnevenligt museum, hvor børnene kan inddrages i aktiviteterne.

Holger stammer fra Nordborg på Als og er uddannet elektroingeniør. Han har ikke nogen fortid på Papirfabrikken, men en meget engageret bekendt, Jørgen Rahbek, der arbejdede på fabrikkens laboratorium, åbne-

de hans øjne for papirets fascinerende verden.

Nu er det så arbejdet i praktisk gruppe på Hovedgården, Holger har kastet sig over.

Som koordinator for gruppen står han for planlægning og koordinering af arbejdsopgaverne mellem gruppens ti medlemmer og museet, og det har han fundet en ny måde til. Løsningen har været et IT-planlægningssystem, der i al sin enkelthed består i et Google-spreadsheet (regneark), som ligger i ”skyen” (dvs et datalager på internettet), så alle gruppens medlemmer fra deres PC, tablet eller telefon kan gå på internettet og læse/skrive i regnearket.

I regnearket noterer Holger i samarbejde med museet, primært forvalteren Thomas, opgaver, som museet gerne vil have ”Praktisk gruppe” til at lave eller hjælpe med.

Når der er sat en ny opgave i planlægningssystemet, sendes en mail til gruppens medlemmer om, at der er kommet en ny opgave, der skal meldes tilbage på. Det enkelte medlem markerer i sin kolonne ud for de udbudte opgaver, om man vil gå ind i opgaven eller ej. Museet kan i regnearket følge med, om der er positive tilbagemeldinger, eller museet selv må finde en alternativ løsning.

Ud over at styre planlægningssystemet, tager han også del i de løbende opgaver, hvis det er opgaver han har lyst til. Holger arbejder fx med at lime træklodserne, der udgør gulv i den nye museumsbygning. Klodserne er limet fast til underlaget med sand i fugerne mellem klodserne. Hvis sandet forsvinder, arbejder klodserne sig løse.

Af denne grund må gulvene kun fejes, støvsugning er bandlyst.

I sit tidligere arbejde har Holger arbejdet med et tegneprogram "Autocad", der fx ud fra en konstruktionstegning kan beregne og sætte mål på det materialer, der skal anvendes.

Holger har sammen med Thomas brugt "Autocad" ved konstruktionen af teltene til Jernalder-markedet. Holger og Thomas vil nu bruge programmet igen til beregning og målsætning af delene til nogle borde, der fx kan bruges til næste års Jernaldermarked.

Jørn Froberg

Arbejdsopgaver			Herunder kobler man sig på en opgave. Hvis man vil man vil være ansvarlig for opgaven skriver man FOR, hvis man vil hjælpe til skrives HJ / Ja eller lignende positivt skæbningsord - og HUSK at skrive G, hvis du ikke kan/vil.											Status	
Hvad skal laves	Hvor	Hvem/år start	Hvem/år nærligg	Mus. kontakt	FØS	HMV	HRU	OSK	KWU	KPE	TJO	ASØ	CEG		NHP
Gulvene med bræklodser.	Silkeborg		Levende	TNR			Tjekker								Der skal tjekkes levende.
Havemøbler klargøres	Silkeborg			TNR			O	O					JA		
Tagpap tagene renses for mos	Silkeborg			TNR			O	O		O					
Tagsten på indgangsdøren/portaler renses for mos	Silkeborg			TNR			O	O		O					
Grædportalen skal restaureres	Silkeborg			TNR			O								
Magasinarbejde	Thorning		Levende	TNR			Kult			Kult					Kult
Jernaldermøbler	Silkeborg		Levende	TNR			Kult								Kult

Forskningschef Nina Helt Nielsen

Over for mig sidder museets nye forskningschef Nina Helt Nielsen.

Hun er klar til at blive interviewet til "Nyhedsbrevet", som snart skal udkomme. Det har været svært at få en aftale med hende, da hun har en travl arbejdsdag, men efter en del skriven frem og tilbage sidder hun nærværende og klar.

Nina har været ansat på Silkeborg Kulturhistoriske Museum siden 1. april 2016. Hun blev ansat inden hun overhovedet var færdig med sin Ph.d. Faktisk afleverede hun sit projekt den 28. marts og havde så lige et pusterum på 3 dage sammen med sin familie, inden hun havde 1. arbejdsdag på museet. Det var en meget intens tid. Da hun, kort efter sin ansættelse, skulle forsvare sit projekt - "geoarkæologiske undersøgelser af marksystemer" var en del af hendes nye kollegaer taget med til Århus for at overvære hendes forsvare. Resultatet blev supergodt, men der var jo ikke tid til at hvile på laurbærrene. For arbejdet på museet ventede.

2016 har været et meget spændende og travlt år for Nina og hendes familie, for udover færdiggørelse af uddannelse og ansæt-

telse på Silkeborg Museum, er familien flyttet fra en lejlighed i Århus til et hus i Engesvang og familiens 6årige dreng, Kasper er begyndt i 0. klasse. Ninas mand arbejder på Museum Midtjylland i Herning, så nu bor familien midt mellem deres arbejdspladser, og de er også kommet meget tættere på naturen, som Nina holder utrolig meget af. Hun nyder virkelig naturen omkring Bøllingsø, og færdes der så tit, det er muligt.

Nina fra Glamsbjerg på Fyn, og hun har haft museumsverdenen tæt inde på kroppen i sin barndom, da hendes far var museumsdirektør for Mediehuset på Brandts klædefabrik.

Allerede som helt ung rejste hun på college i Wisconsin og valgte at læse arkæologi der. Det blev hun så begejstret for, at hun i år 2000 startede med læse arkæologi på Århus Universitet.

I år 2003 – 2004 tog hun en master of science i geoarkæologi i Redding, England.

Siden da, har Nina arbejdet videre med den naturvidenskabelige arkæologi.

Det er altså en meget kompetent forskningschef, vi har fået ansat på museet. Siden hun blev ansat har hun søgt penge til et forskningsprojekt, som omhandler gødskningsstrategier i yngre bronzealder og ældre jernalder. Her i juli måned udløste ansøgningen ikke mindre end 725.000 kr., som skal bruges i resten af 2016 og i 2017. Et område i Vesterskoven samt et lille fredet område ved Hjortsballe skal undersøges.

Et af de kommende store projekter bliver at udforske Vinding gravplads fra ældre romersk jernalder. Stedet blev udgravet tilbage i 1980'erne, hvor der blev fundet meget danefæ, og hvor man kunne se, at mænd og kvinder er blevet begravet hver for sig.

Nina har rigeligt at se til i sit drømmejob, for sideløbende arbejder hun med projekter omkring Tollundmanden. Han gennemgår for øjeblikket en række naturvidenskabelige undersøgelser. Der bliver lavet multianalyser af bæltet, som han er hængt med, af hans hår og af hans knogler.

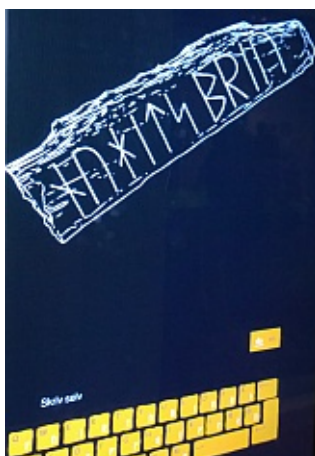
Museets konservator Lars Vig og Nina har netop afsluttet et kursus i scanningselektronmikroskopi. De glæder sig til at arbejde med den nyhvervede viden, og inden længe får vi bl. a. svaret på, om Tollundmanden blev klippet eller skåret. Alt sammen ny viden, der bringer os nærmere på Tollundmandens liv.

Nina udtrykker flere gange undervejs i samtalen stor glæde ved sin og familiens nye livssituation. Hun er utrolig glad for sin arbejdsplads og kollegaerne. Familien befinder sig særdeles godt i Engesvang, tæt på naturen, i huset med udenomsplads og med mulighed for at blive en del af et godt lokalsamfund.

Frivilliggruppen vil gerne ønske museets nye forskningschef hjertelig velkommen, og ønsker hende alt godt.

Grete Juhler

Konkurrence

Oplevelsescentret
havde en skærm
til runeskrivning.

**Gæt hvad der
står her !**

(Løsningen kan læses på
forsiden af Nyhedsbrevet)

Kaffeselskaber i Arbejderboligen 2016/17

Gammeldags eftermiddagsselskaber som ol-demor og bedstemor lavede det, indbyder vi til i Formidlingsgruppen, hvor vi giver en totaloplevelse med en arbejderbolig fra 1770 og en lejlighed indrettet som i 1920 helt au-tentisk med komfur, spytbakke, natpote, duge, porcelæn m.m.

Frivillige fra 1920, nej lidt yngre godt nok: vi er ca. 15 seniorer i alderen 65-83 år, der bager, retter an, serverer og fortæller om Sil-keborg, Papirfabrikken, Hovedgården, ar-bejderboliger og livet i og uden for lejlighe-derne.

Foto: Freddy Lillebo

Vi hygger om gæsterne og tager os god tid til at spørge til alles minder. Snakken går livligt til de hyggelige selskaber, hvor intet stresser fra verden udenfor. Frikvarter fra kl. 14.30-16.00.

Har du lyst til at være gæst ved et selskab,

køber du billet til en planlagt søndag i peri-oden april til og med oktober.

Har du lyst til at holde et selskab en plan-lagt søndag eller en anden dag, køber du et helt selskab til 8 personer for kr. 400,00. Spørg i butikken eller send mig en mail på injen@dukamail.dk og hør, om der er ledigt den dag, du ønsker, eller I er et andet antal gæster.

Hvis der skal være flere end 8 gæster, sid-der man tæt, men det gjorde man i gamle dage. Både serveringsdamer og gæster kan huske fra deres barndom, at møbler blev flyttet for at have plads til gæster.

Vi havde selskab søndag 14. aug, søn 28. aug, søn 18. sept. og søn 25. sept.

Vi har serveret for 35 betalende gæster + ak-tive til oplæring. En del af gæsterne har også set Museet eller Papirmuseet samme dag.

Vi har serveret krydderkage, sandkage, marmorkage, kringle, æbletærte, æblekage med flødeskum, fedtebrød og aristokrater (mandelsmåkager med smør og fløde)

Her i oktober mødes vi for bl.a. at prøves-mage sodakage, lagkage og krydders-måkager til selskaber i 2017, lige som vi skal have datoer på plads til museets forår-sprogram.

Ingelise Nielsen

Fotografiske glimt af aktiviteter i 2016

Folkemusik på Hovedgården 5. aug 2016. Foto: Freddy Lillebo

Hugin og Munin klubben Foto Freddy Lillebo

Jernaldermarked. Foto Erik Vinther Andersen

Jernaldermarked. Foto: Erik Vinther Andersen

Pottemageren
Foto: Freddy

Vinterferie. Foto Freddy Lillebo

Informationsgruppen står for Frivilliggruppens Nyhedsbreve. Redaktør/ansvar Jørn Froberg